

Interdisciplinárny výskum neplatenj práce v podmienkach SR – ciele, metódy a postupy riešenia

Interdisciplinary research on unpaid work in Slovakia – objectives, methods and procedures to address

URAMOVÁ Mária

Abstrakt

Príspevok akcentuje význam a prínosy interdisciplinárneho prístupu k skúmaniu problému neplatenj práce v podmienkach SR. Prezentuje hlavné vedecké ciele projektu základného výskumu, ktorý bol riešený v období rokov 2011 – 2012 pod názvom Trh práce v kontexte špecifik neplatenj práce, meranie jej rozsahu a dopadu na domácnosti, podnikateľskú sféru a ekonomiku. Pozornosť sústreďuje na postupy a obmedzenia v riešení problému neplatenj práce s akcentom na časový horizont a finančné prostriedky. Prezentuje dosiahnuté výsledky a publikované výstupy výskumného tímu s náčrtom možných smerovaní ďalšieho výskumu a zvýraznením vybraných vlastných prínosov.

Abstract

The contribution emphasizes the importance and benefits of an interdisciplinary approach to examination of problem of unpaid work in Slovakia. The paper presents the main scientific objectives of fundamental research; which was examined during years 2011 – 2012 under the name: The labor market in the context of the specifics of unpaid work, measuring the extent and impact on households, businesses and the economy. Attention is primary devoted on the procedure limitations in solving the problem of unpaid work, with emphasis on timeline and financial resources. Finally there are presented the achieved results and published outcomes of the research team to outline possible direction for further research.

Neplatená práca je už niekoľko desaťročí v centre pozornosti mnohých zahraničných odborníkov, inštitúcií a výskumných tímov (Anderson, D., Anger, S., Baumann, A., Campbell, I., Blythe, J., Boos, L., Davies, S., Denton, M., Kelliher, C., Pannenberg, M., Shi, H. H., Wang, Y., Zeytinoglu, I. U a ďalší). Na Slovensku, ale aj v Čechách sa doteraz neplatenj práci venuje len okrajová pozornosť a skúma sa najmä v súvislosti s otázkami súladu rodinného a pracovného života, rovnosti či nerovnosti žien a mužov a ich deľbou práce v domácnosti, respektíve s dobrovoľníctvom. Sporadicky sa neplatená práca skúma aj v súvislosti s trhom práce (napr. Páleník, V. a kol., Přívarová, M., Rievajová, E. a kol., Šimek, M. a kol., Uramová, M., Vincúr, P. a kol.) a jeho špecifikami, pričom sa pozornosť sústreďuje viac na otázky politiky zamestnanosti a rovnováhy na trhu práce, nezaplatenj či nedostatočne ohodnotenej práce a na problémy primárneho a sekundárneho trhu práce.

Potreba a záujem poznať reálny stav v oblasti neplatenj práce, odhaliť jej motívy a dopady na jednotlivé subjekty v podmienkach Slovenska boli pretavené do podoby projektu základného výskumu na obdobie dvoch rokov (2011 – 2012) pod názvom „Trh práce v kontexte špecifik neplatenj práce, meranie jej rozsahu a dopadu na domácnosti, podnikateľskú sféru a ekonomiku“, ktorý schválila a finančne podporila Vedecká grantová agentúra (VEGA) pri Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR a Slovenskej

akadémie vied pod registračným číslom 1/1141/11 (<http://www.e-vega.sk>). Samotnému schváleniu návrhu projektu prirodzene predchádzala dôsledná teoreticko-metodologická príprava riešenia problému, spracovanie relevantných zdrojov a údajov o neplatenej práci čerpaných prioritne zo zahraničia, dôkladné poznanie a tvorivé rozpracovanie súčasného stavu skúmanej problematiky, formulácia východísk a postupov skúmania neplatnej práce, ako aj voľba relevantných metód, ktoré by vo svojom súhrne viedli k naplneniu zadefinovaných cieľov projektu. Spracovanie projektového zámeru riešiteľským tímom nebolo jednoduché najmä preto, že neexistovali žiadne relevantné zdroje a údaje o neplatenej práci v podmienkach SR, absentovali publikácie a štúdie, ktoré by reflektovali problém neplatenej práce a rovnako neexistovali vhodné návody na spôsob či prístup k meraniu rozsahu neplatnej práce s výnimkou tých, ktoré sú uplatňované v zahraničí. Pri prekonávaní týchto obmedzení boli nesmierne užitočné viaceré odborné konzultácie na Štatistickom úrade SR nielen vo fáze prípravy návrhu projektu, ale aj v celom procese jeho následného riešenia.

Skúmať neplatenú prácu ako ekonomický, sociálny, politický, etický i kultúrny fenomén má svoje opodstatnenie dané viacerými skutočnosťami. Snáď najvýraznejšie sa táto opodstatnenosť viaže k tomu, že neplatená práca má podľa zahraničných štúdií významný, aj keď diferencovaný podľa jednotlivých krajín, podiel na hrubom domácom produkte (HDP) a zvyšuje teda celkový output ekonomiky. Pokiaľ však nevieme, aký je rozsah neplatenej práce – príklad SR, nepoznáme jej formy ani motívy jednotlivcov a domácností k jej vykonávaniu, nevieme následne posúdiť jej prínosy ku kvalite života respektíve formulovať odporúčania smerom k hospodárskej politike štátu v podmienkach SR. Tieto, ale aj ďalšie dôvody viedli k formulácii vedeckých cieľov výskumu a k voľbe postupov zodpovedajúcich procesu ich napĺňania.

Ciele výskumu a zvolené postupy riešenia problému neplatenej práce

Hlavným vedeckým cieľom projektu bolo na základe teoretickej analýzy väzieb medzi platenou a neplatenou prácou a výsledkov empirického výskumu vybranej vzorky respondentov kvantifikovať rozsah neplatenej práce a zhodnotiť dopady neplatenej práce na domácnosti, podnikateľský sektor a ekonomiku SR.

Prvým a nevyhnutným predpokladom pre naplnenie cieľa predmetného výskumu bolo vymedzenie špecifik trhu práce v Slovenskej republike v kontexte skúmania ponuky práce zo strany domácností a ich motívov voľby medzi pracovným a voľným časom z pohľadu potreby zosúladenia pracovného a rodinného života, za predpokladu nezastupiteľnej úlohy štátu pri vytváraní stabilného makroekonomického prostredia. Vybrané výsledky z danej problematiky boli publikované napríklad v: Uramová, M. – Tuschlová, M. 2012. Špecifiká trhu práce na Slovensku a v Banskobystrickom kraji, Uramová, M. – Tuschlová, M. Hronec, M. 2012. The economic thinking and education changes in the context of the social praxis requirements, Uramová, M. – Šidová, I. 2011. Flexiistota ako súčasť inkluzívneho rastu, Šidová, I. 2011. Flexiistota pracovnej sily ako jeden z možných determinantov individuálnej ponuky práce, Kaščáková, A. – Nedelová, G. 2011. Viacdimeznionálny pohľad na výdavkové možnosti slovenských domácností. V nadväznosti na to bola nutná teoretická analýza väzieb medzi platenou a neplatenou prácou, založená na definičnom vymedzení a spresnení pojmov platenej a neplatenej práce a identifikácii špecifik neplatenej práce, vykonávanej v rámci trhu práce a mimo trhu práce. Vybrané problémy boli publikované napríklad týmito autormi - riešiteľmi projektu VEGA: Uramová, M. - Orviská, M. – Šidová, I. 2010. Východiská skúmania neplatenej práce a merania jej rozsahu v podmienkach ekonomiky SR, Uramová, M. – Šidová, I. 2011. O niektorých názoroch ekonómov na chudobu, Uramová, M. – Hronec, M. 2011.

Identifying the barriers that prevent closer links between economic education and labor market needs.

Vychádzajúc z predpokladov úzkej väzby medzi platenou a neplatenou prácou, vyššou u žien ako u mužov a u vekovo mladších kategórií ako u starších boli formulované, upravované a následne testované viaceré hypotézy, ktoré boli rozčlenené na hypotézy čisto ekonomického a mimoekonomického charakteru (podrobnejšie o jednotlivých hypotézach a spôsobe i výsledkoch ich testovania pojednávajú príspevky: Kaščáková, A. – Nedelová, G. a Martinkovičová, M. – Kika, M. v aktuálnom zborníku vedeckých prác. Formulovaniu hypotéz predchádzala konfrontácia názorov a diskusia o definičnom vymedzení neplatennej práce, predpokladaných faktoroch, ktoré podstatnou mierou ovplyvňujú nielen rozsah, ale aj štruktúru (formy) neplatennej práce. Na základe teoretického preskúmania problematiky faktorov, ovplyvňujúcich neplatenú prácu boli za najzávažnejšie a reálne overiteľné faktory neplatennej práce v podmienkach SR identifikované tieto: počet členov domácností, vek, pohlavie, status aktivity, vzdelanie a príjem.

Nemenej závažným teoreticko-metodologickým problémom bola otázka motívov, ktoré vedú jednotlivcov a domácnosti k vykonávaniu neplatennej práce. Práve týmto, ale aj ďalším čiastkovým problémom boli venované viaceré pracovné stretnutia riešiteľov, na ktorých sa konfrontovali najmä prístupy ekonómov, štatistikov a odborníkov z oblasti psychológie, sociológie a modernej filozofie vrátane doktorandov. Motívy, podľa predpokladu výskumného tímu a jeho potvrdenia primárnym výskumom, možno deliť na tie, ktorých „iniciátorom“ sú ekonomické aspekty vykonávania neplatennej práce (napríklad dostupnosť vybraných služieb, cena týchto služieb, príjem domácností) a na tie, ktorých pôvod spočíva v tradíciách, zvykoch, štýle života a v ďalších prvkoch charakterizujúcich súčasný spôsob života domácností v SR. Pri dôslednej analýze faktorov, ovplyvňujúcich neplatenú prácu, jej rozsah a štruktúru sa potvrdilo, že existuje nový (ďalší) priestor pre skúmanie vzájomného vzťahu medzi platenou, neplatenou prácou a individuálnym blahobytom s využitím prístupov reprezentovaných ekonomikou šťastia (podrobnejšie napríklad Čaplanová, A. – Orviská, M. 2010, Determinanty subjektívneho blahobytu jednotlivcov (Dezagregovaná analýza). Súčasne s analýzou faktorov neplatennej práce v podmienkach SR sa skúmali faktory neplatennej práce aj v krajinách OECD a komparatívne v rozvojových a rozvinutých krajinách. Výsledky skúmania boli publikované v týchto vedeckých štúdiách : Orviská, M. – Huňady, J. 2011. Identifikácia faktorov ovplyvňujúcich podiel neplatennej práce v krajinách OECD a Orviská, M. – Huňady, J. 2011. Neplatená práca v rozvojových a rozvinutých krajinách: príčiny a konzekvencie.

Ďalším dôležitým krokom pre kvantifikáciu neplatennej práce bolo zhodnotenie existujúcich metód merania rozsahu neplatennej práce, ktoré sú teoreticky rozpracované a používané v zahraničí a návrh vhodných metód jej merania s ohľadom na špecifiká ekonomiky Slovenska (podrobnejšie v príspevku M. Považanovej v aktuálnom zborníku a v publikovanej štúdii Považanová, M. – Paľa, J. 2012. Metódy merania monetárnej hodnoty neplatennej práce). Overenie zvolenej inputovej metódy merania monetárnej hodnoty neplatennej práce v podmienkach SR si vyžadovalo empirický výskum, ktorý sa realizoval na vzorke 4 435 respondentov v zapojených domácnostiach. Využitie údajov a spracovaných výsledkov predvýskumu, ktorý bol realizovaný formou dotazníkov (forma dotazníkov aj s vysvetlivkami je zverejnená v aktuálnom zborníku) v mesiaci december 2011 a následne výsledkov primárneho výskumu (realizácia v mesiacoch marec – apríl a júl 2012) slúžilo na kvantifikáciu veľkosti neplatennej práce v Slovenskej republike a konfrontáciu výsledkov s teoretickými poznatkami ako základu pre vymedzenie dopadov neplatennej práce na domácnosti, podnikateľský sektor a ekonomiku SR s ohľadom na možné vplyvy súčasného globálneho

vývoja celosvetovej ekonomiky. Čiastkové výsledky výskumu boli publikované napríklad autorkami Kaščáková, A. – Nedelová, G. 2011. Komparácia ekonomickej situácie domácností v mestách a na vidieku, Kaščáková, A. – Nedelová, G. 2011. Rozdiely v hospodárení domácností v slovenských regiónoch a Kaščáková, A. – Nedelová, G. 2012. Možnosti odhadu veľkosti neplatenej práce v domácnostiach SR.

Dôsledná príprava a realizácia výskumu predstavovala ťažiskovú, ale aj nesmierne náročnú časť celého projektu. Jednou z prvých otázok, ktorá vyvstala pred riešiteľským tímom bola otázka voľby spôsobu a formy výskumu. Rozhodnutie uskutočniť výskum dotazníkovou formou s využitím potenciálu študentov sa ukázalo ako správne, racionálne a prinieslo v konečnom dôsledku jednoznačne pozitívne poznatky, skúsenosti pre obe strany – pre zadávateľov (riešiteľský tím) úloh v rámci výskumu i pre prijímateľov úloh a ich vykonávateľov – študentov. Údaje získané z dotazníkového výskumu, ktorý bol realizovaný priamo v domácnostiach SR, boli následne štatisticky vyhodnotené a slúžia k formulácii dopadov neplatenej práce na domácnosti, podnikateľskú sféru a ekonomiku Slovenska. Hlavný výsledok, ktorý možno považovať za jedinečný v teoretickej i praktickej rovine a ktorý predstavuje hlavný prínos riešenia problému, je vyjadrenie podielu neplatenej práce na HDP za rok 2011, ktorý podľa zvolenej a overenej metodiky merania predstavuje takmer jednu tretinu HDP vyprodukovaného v SR. Podrobnejšie o spôsobe výpočtu tohto podielu, ako aj súvisiacich otázkach merania podielu neplatenej práce na HDP pojednávajú príspevky: Považanová, M. a Kaščáková, A. – Nedelová, G. aktuálneho zborníka vedeckých prác. Odmeraním podielu neplatenej práce na HDP SR za rok 2011 zvolenou metódou sa otvára priestor pre ďalšie skúmanie a zodpovedanie otázok typu: aké implikácie z jednotretinového podielu neplatenej práce na HDP vyplývajú pre hospodársku politiku štátu, je vhodné alebo účelné znižovanie podielu neplatenej práce na HDP a ak áno akým spôsobom, aké sú regionálne rozdiely a rozdiely medzi domácnosťami vo veľkosti a štruktúre neplatenej práce na Slovensku a čím sú vyvolané, pretrvá zistená výskumom tendencia k udržaniu veľkosti neplatenej práce na HDP z pohľadu domácností a jednotlivcov, ale aj ďalšie súvisiace výskumné problémy, ktoré však vyžadujú nový časový horizont a zaangažovanie do ich skúmania ďalších odborníkov nielen zo SR, ale aj zo zahraničia. Tieto, ale aj ďalšie skutočnosti boli podnetom pre spracovanie nového návrhu výskumného projektu VEGA pod názvom „Neplatená práca ako potenciálny zdroj sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti a determinant individuálneho blahobytu“ na obdobie rokov 2013 - 2016.

Význam a prínosy interdisciplinárneho prístupu k skúmaniu neplatenej práce

Vzhľadom na ciele a obsah projektu, ako aj očakávané prínosy v teoretickej a praktickej rovine bola interdisciplinárna skladba riešiteľského tímu odôvodnená. Štruktúra 13 členného riešiteľského tímu bola reprezentovaná ekonómami so zameraním ich vedeckovýskumnej činnosti do oblasti makroekonómia, mikroekonómia, trh práce, politika zamestnanosti, problematika vzdelania a nezamestnanosti, verejná ekonómia, verejné financie, daňová teória a politika, tieňová ekonomika, medzinárodná integrácia a svetová ekonomika, sociálna ekonómia a sociálna ekonomika, odborníkmi z oblasti sociológie, súčasnej filozofie, etiky a metodológie spoločenských vied, legislatívy, ale aj z oblasti štatistiky a kvantitatívnych metód. Takáto skladba výskumného tímu umožnila preskúmanie ekonomickej podstaty neplatenej práce, odmeranie a vyčíslenie rozsahu neplatenej práce ako percentuálneho podielu na HDP ekonomiky SR, zistenie hlavných ekonomických a neekonomických motívov vykonávania neplatenej práce domácnosťami a jednotlivcami v závislosti od ich veku, charakteru bývania, počtu členov domácnosti, pohlavia a ďalších zvolených a preskúmaných kritérií. Veľkým prínosom bolo začlenenie doktorandov do riešiteľského tímu s rešpektovaním

a vnímaním nadväznosti ich dizertačných prác na vybrané problémy súvisiace s neplatenou prácou, čím sa rozšíril aj horizont ďalších vedeckých problémov a argumentov pre skúmanie ďalších súvislostí, javov a vzťahov medzi nimi, ako napríklad problém flexiistoty na trhu práce (napr. Šídová, I. 2011. Flexiistota pracovnej sily ako jeden z možných determinantov individuálnej ponuky práce), problém dobrovoľníctva ako sociálno-ekonomického a etického fenoménu spoločnosti (napr. Svoreňová, K. 2011. Dobrovoľníctvo v databázach internetu), problém prílevu priamych zahraničných investícií aj z hľadiska ich vplyvu na platenú a neplatenú prácu (napr. Huňady, J. 2011. Determinanty prílevu priamych zahraničných investícií vo vybraných krajinách OECD), otázka zamestnanosti vo verejnom a v súkromnom sektore vo väzbe na samotnú efektívnosť verejného sektora (napr. Bilka, P. – Boďa, M. 2011. Komparácia časových radov zamestnanosti vo verejnom a súkromnom sektore štátov Vyšehradskej skupiny z hľadiska stupňa periodicity), ale v neposlednom rade i problém spoločenskej zodpovednosti podnikov (napr. Marasová, J. – Vallušová, A. 2010. Position of Corporate Social Responsibility in Human Resources Management) a kvality pracovného života (napr. Kika, M. - Vallušová, A. 2011. The impact of the transformation of the enterprise on QWL employees).

Rozsah skúmania problematiky neplatenej práce je natoľko široký a zasahujúci viaceré stránky spoločenského života, že dvojročné obdobie trvania projektu je zjavne veľmi krátkym obdobím pre postihnutie všetkých súvislostí. Náročnosť originálneho empirického výskumu a spracovanie jeho výsledkov s formulovanými dopadmi neplatenej práce na domácnosti, podnikateľský sektor a ekonomiku a návrhmi na prístupy hospodárskej politiky štátu k platenej a neplatenej práci si vyžaduje ďalšie systematické riešenie problému, o čo sa pokúsil riešiteľský tím predložením novej žiadosti o projekt základného výskumu, podporovaný grantovou agentúrou VEGA na obdobie rokov 2013 – 2016. V istom zmysle limitujúcim faktorom dvojročného projektu VEGA (2011 – 2012) boli aj pridelené finančné prostriedky, ktoré v roku 2011 predstavovali 38,11 % a v roku 2012 52 % z pôvodne požadovaných riešiteľským tímom a inštitúciou, z ktorej riešiteľský tím pochádza (Ekonomickej fakulty UMB v Banskej Bystrici). I napriek časovým a finančným obmedzeniam, možno jednoznačne konštatovať, že ciele pôvodného zámeru projektu sa podarilo naplniť. K dosiahnutiu cieľov projektu jednoznačne prispela tvorivá, učiaca sa atmosféra v riešiteľskom tíme, ktorý bol nielen interdisciplinárny, ale aj medzi katedrový a medzinárodný, čomu zodpovedajú doteraz prezentované a v diskusiách s odborníkmi overené výsledky. Z kvantitatívneho pohľadu, možno deklarovať viac ako 20 kvalitných výstupov v rámci projektu VEGA 1/1141/11, z ktorých niektoré boli publikované v anglickom jazyku a v zahraničí (prehľad publikovaných výstupov je v prílohe zborníka). Publikovanie výsledkov výskumu, ale aj adekvátny transfer získaných poznatkov a skúseností z riešenia problému neplatenej práce v SR permanentne pokračuje ďalej. Primárny výskum a spracovanie jeho výsledkov poskytuje ďalšie príležitosti a výzvy na odbornú diskusiu, výmenu poznatkov a ich konfrontáciu s praxou nielen doma, ale aj v zahraničí.

Vlastné prínosy a ich využitie v ďalšom výskume:

Vychádzajúc z obsahového zamerania a cieľov výskumu, ktoré sú podporené dosiahnutými výsledkami v oblasti neplatenej práce možno za hlavné prínosy riešiteľského tímu považovať tieto:

- obohatenie teórie o nové poznatky v oblasti platenej a neplatenej práce, príčin existencie, motívov a jej špecifických prejavov v SR,
- originálny prístup k meraniu rozsahu neplatenej práce a vyčíslenie podielu neplatenej práce ako percentuálneho podielu na HDP v SR,
- interdisciplinárna interpretácia výsledkov výskumu neplatenej práce,
- rozdelenie motívov neplatenej práce na ekonomické a neekonomické motívy a zistenie ich vzájomného vzťahu,
- transfer získaných poznatkov a zaangažovanie študentov a doktorandov do skúmanej problematiky,
- vytvorenie vedeckého fóra a bázy pre ďalší výskum danej problematiky zapojením domácich a zahraničných odborníkov do odbornej diskusie o význame neplatenej práce,
- prehĺbenie výskumnej spolupráce s akademickými a neakademickými inštitúciami s cieľom realizácie kvalitných výstupov, podpory výskumu a jej prepojenosti s praxou.

Všetky vyššie uvedené prínosy možno ďalej rozvíjať a využiť tak v tímovej, ako aj individuálnej výskumnej činnosti riešiteľov aktuálneho projektu VEGA 1/1141/11 (zoznam riešiteľov je uvedený v prílohe), ale aj v ďalších, súvisiacich témach výskumu.

Použitá literatúra

1. ANGER, S. 2008. Overtime work as a signaling device. In : *Scotish journal of political economy*, Scotland : Longman Group Ltd., etc., 2008. vol 55. Issue 2. p. 167-189. ISSN : 0036-9292.
2. BILKA, P. – BOĎA, M. 2011. Komparácia časových radov zamestnanosti vo verejnom a súkromnom sektore štátov Vyšehradskej skupiny z hľadiska stupňa periodicity. In : 20. Medzinárodný seminár Výpočtová štatistika, INFOSTAT Bratislava – Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, FM UK Bratislava, december 2011.
3. CAMPBELL, I. 2002. Puzzles of unpaid overtime. In : *Flexible work arrangements: conceptualizations and international experiences*. In : European Regional Congress of the International-Industrial-Relations-Association (IIRA). The Hague/London/New York : Kluwer Law International, 2002. p. 25-43. ISBN : 90-411-1947-7.
4. ČAPLANOVÁ, A. – ORVISKÁ, M. 2010. Determinanty subjektívneho blahobytu jednotlivcov (Dezagregovaná analýza). In : *Ekonomický časopis/Journal of Economics*. Bratislava : REPRO-PRINT vol. 58, 2010, Issue 1. ISSN 0013-3035.
5. HRONEC, M. – TUSCHLOVÁ, M. - URAMOVÁ, M. 2012. The economic thinking and education changes in the context of the social praxis requirements. In : *Market and The State In The Contemporary Global Economy*. Editors: K. Pajak, P. Blaszczyk. Wydawnictwo Adam Marszalek. Toruń 2012. Selected Issue. ISBN 978-83-7780-187-1.
6. HUŇADY, J. 2011. Determinanty prílevu priamych zahraničných investícií vo vybraných krajinách OECD. In : *Scientia Iuventa 2011*, Zborník abstrakov z medzinárodnej doktorandskej konferencie. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB. ISBN 978-557-0190-5.
7. KAŠČÁKOVÁ, A. – NEDELOVÁ, G. 2011. Viacdimeziálny pohľad na výdavkové možnosti slovenských domácností. In : zborník príspevkov z konferencie „Kvalita života v podmienkach globalizácie“. ŠÚ SR, Bratislava október 2011.
8. KAŠČÁKOVÁ, A. – NEDELOVÁ, G. 2011. Rozdiely v hospodárení domácností v slovenských regiónoch. In : *Forum Statisticum Slovaca* : vedecký recenzovaný časopis Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti, roč. 7, č. 5. Bratislava : Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, 2011. ISSN 1336-7420.

9. KAŠČÁKOVÁ, A. – NEDELOVÁ, G. 2011. Komparácia ekonomickej situácie domácností v mestách a na vidieku. In : Forum Statisticum Slovacaum : vedecký recenzovaný časopis Slovenskej štatistickej a demografickej spoločnosti, roč. 7, č. 6. Bratislava : Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, 2011. ISSN 1336-7420.
10. KAŠČÁKOVÁ, A. – NEDELOVÁ, G. 2012. Možnosti odhadu veľkosti neplatenej práce v domácnostiach SR. In : Forum Statisticum Slovacaum. Slovenská štatistická a demografická spoločnosť, roč. VIII, č. 5, 2012. ISSN 1336-7420.
11. KELLIHER, C., ANDERSON, D. 2010. Doing more with less? Flexible working practices and the intensification of work. In : Human relations, London : Sage publications, 2010. vol. 63. Issue SI. p. 83-106. ISSN 0018-7267.
12. KIKA, M. - VALLUŠOVÁ, A. 2011. The impact of the transformation of the enterprise on QWL employees. In : The Journal Studia Universitatis „Vasile Goldis“ Arad. Economic Sciences, roč. 21, č. 1, 2011. ISSN 1584-2339.
13. MARASOVÁ, J. – VALLUŠOVÁ, A. 2010. Position of Corporate Social Responsibility in Human Resources Management. In : Human resources management and ergonomics, roc. 4, 2010, č. 2, ISSN 1337-0871.
14. Návrh vedeckého projektu VEGA 1/0935/13 Neplatená práca ako potenciálny zdroj sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti a determinant individuálneho blahobytu. Obdobie riešenia 2013 – 2016.
15. ORVISKÁ, M. – HUŇADY, J. 2011. Neplatená práca v rozvojových a rozvinutých krajinách: príčiny a konzekvencie. In : Acta Aerrarii Publici, Ekonomická fakulta UMB, roč. 8, č. 2. ISSN 1336-8818.
16. ORVISKÁ, M. – HUŇADY, J. 2011. Identifikácia faktorov ovplyvňujúcich podiel neplatenej práce v krajinách OECD. In : Európa 2020 – stratégia pre inteligentnú, stabilnú a inkluzívnu Európu. Zborník abstraktov z medzinárodnej vedeckej konferencie. EF UMB Banská Bystrica. 2011. ISBN 978-80-970959-0-1.
17. PANNENBERG, M. 2005. Long-term effects of upaid overtime evidence for West Germany. In : Scottish journal of political economy. Scotland : Longman Group Ltd., etc., 2005. vol. 52. Issue 2. p. 177-193. ISSN : 0036-9292.
18. PÁLENÍK, V. – PÁLENÍK, M. – ŠIMO, A. 2011. Inkluzívny trh. Bratislava : Inštitút zamestnanosti, 2011. ISBN 978-80-970204-2-2.
19. POVAŽANOVÁ, M. – PAĽA, J. 2012. Metódy merania monetárnej hodnoty neplatenej práce. In : Sborník příspěvku z mezinárodní vědecké konference: Nové

- trendy – nové nápady. 2012. Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o..1. vyd. September 2011. ISBN 978-80-87314-20-3.
20. PŘÍVAROVÁ, M. 2004. Situácia na trhu práce vo Francúzsku z pohľadu teórie ekonomickej nerovnováhy. In : Ekonomické rozhl'ady, Bratislava : NHF EU. Vol. XXXIII., no. 4. S. 414-419. ISSN 0323-262X.
 21. RIEVAJOVÁ, E. a kol. 2009. Trh práce a politika zamestnanosti – monografia. Bratislava : Ekonóm, 2009. ISBN 978-80-225-2878-8.
 22. SVOREŇOVÁ, K. 2011. Dobrovoľníctvo v databázach internetu), problém prílevu priamych zahraničných investícií. In : Sociálne podnikanie a dobrovoľníctvo: zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2011. ISBN 978-80-557-0259-9.
 23. ŠIDOVÁ, I. 2011. Flexiistota pracovnej sily ako jeden z možných determinantov individuálnej ponuky práce. In : Sborník příspěvku z XI. Mezinárodní konference studentu a mladých výzkumných pracovníku IMEA 2011. Ekonomická fakulta Technické univerzity v Liberci. ISBN 978-80-7372-720-8.
 24. ŠIMEK, M. a kol. 2005. Metodika zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce převážně na ekologických činnostech. In : Hlavní výstup řešení projektu EQUAL: Vytvoření metodiky pro zaměstnávání obtížně zaměstnatelných skupin obyvatelstva, obzvláště se změněnou pracovní schopností, na ekologické činnosti, separaci odpadu. Opava : Charita Opava, 2005.
 25. URAMO VÁ, M. – HRONEC, M. 2011. Identification of Barriers to Better Matching of Economic Education and Labor Market Needs. In : Proceedings of the 10th International Conference Liberec Economic Forum 2011. Liberec: Technical University of Liberec, 2011. ISBN 978-80-7372-755-0.
 26. URAMO VÁ, M. – ŠIDO VÁ, I. 2011. Flexiistota ako súčasť inkluzívneho rastu. In : Acta Aerrarii Publici, Ekonomická fakulta UMB, roč. 8, č. 2. ISSN 1336-8818.
 27. RAMOVÁ, M. – ŠIDO VÁ, I. 2011. O niektorých názoroch ekonómov na chudobu. In : Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie „Európa 2020 – Spoločne v boji proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu v kontexte miléniových rozvojových cieľov a význam rozvojovej pomoci. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB. ISBN 978-80-970604-2-8.
 28. URAMO VÁ, M. - ORVISKÁ, M. – ŠIDO VÁ, I. 2010. Východiská skúmania neplatenej práce a merania jej rozsahu v podmienkach ekonomiky SR. In : Sborník

- příspěvku z mezinárodní vědecké konference: Nové trendy – nové nápady. 2010.
Soukromá vysoká škola ekonomická Znojmo s.r.o.. ISBN 978-80-87314-12-8.
29. URAMOVÁ, M. – TUSCHLOVÁ, M. 2012. Špecifiká trhu práce na Slovensku a v Banskobystrickom kraji. In : Kitekintés – Perspective. Maďarsko-rumunsko-slovenský vedecký a kultúrny časopis. Szent István Egyetem. Gazdasági, Agrár-és Egészségtudományi Kar, Békéscsaba – Szarvas-Gyula. Békéscsaba 2012, roč. XVI, č. 18. ISSN szám/nr. 1454-9921.
30. VEGA 1/1141/11 Trh práce v kontexte špecifik neplatenej práce, meranie jej rozsahu a dopadu na domácnosti, podnikateľskú sféru a ekonomiku. Obdobie riešenia 2011 – 2012.
31. VINCÚR, P. a kol., 2001. Hospodárska politika. Bratislava : Sprint, 2001, ISBN 80-88848-67-9.
32. WANG, Y., SHI, H.H. 2009. An Exploratory Study on China's Software Engineers' Unpaid Overtime Working. In : Sigmis cpr'09: proceedings of the 2009 acm sigmis computer personnel research conference. Ireland : imerick, 2009. p. 209-214. ISBN : 978-1-60558-427-0.
33. ZEYTIÑOGLU, I. U., DENTON, M., DAVIES, S. BAUMANN, A., BLYTHE, J., BOOS, L. 2006. Retaining nurses in their employing hospitals and in the profession: Effects of job preference, unpaid overtime, importance of earnings and stress. In : Health policy, Amsterdam: Elsevier science, 2008. Vol. 79. Issue 1. p. 57-72. ISSN : 0168-8510.

Kontaktné údaje

Mária Uramová, prof., Ing., PhD.
Ekonomická fakulta
Univerzita Mateja Bela
Tajovského 10
974 01 Banská Bystrica
Slovenská republika
maria.uramova@umb.sk